

10496
97.

1761 45

IMMANVEL GOTTLIEB
FREYBERGII

DRESDENSIS

PHILOSOPHIAE ET IVRIS VTRIVSQUE DOCTORIS
ATQVE IN VRBE PATRIA PRACTICI
LIBELLVS ACADEMICVS

DE

A E D I B V S
EXVSTIS ET RVINOSIS

CONSENSV

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS

PRO OBTINENDO

DOCTORIS GRADV

D. XX. AVG. CIO IO CCLXI

HORIS CONSVETIS

IN AVDITORIO MAIORI

PVBLICE DEFENSVS

VITEMBERGAE

PRELO EPHRAIM GOTTLÖB EICHSFELDI

ACADEMIAE A TYPIS

1016
70

IMMENSEM GOTTES
FRYERGI

DE
LITTE
DE

A E D I B V S
EXYSSIS ET RIVINORIS

DOCTORIS GRADA

IN AHDITORIO MANCELI

PUBLICA DEFENSIO
PUBLO EPHEMIA GOTTES
CANDIDATE & TITUS

ILLVSTRISSIMO
EXCELLENTISSIMOQVE DOMINO
DOMINO
HIERONYMO
FRIDERICO
A STAMMER

AVGVSTISSIMI ET POTENTISSIMI
POLON. REGIS ET PRINC. ELECT. SAXON.
INTIMO STATVS MINISTRO ET IN SENATV
SANCTIORI CONSILIARIO ITEMQVE
SVMMI REGIMINIS SAXONICI
CANCELLARIO

DYNASTAE IN GROSHERMSDORF
ET HARTMANNSDORF

DOMINO MEO GRATIOSISSIMO

ET

MAECENATI INDVLGENTISSIMO

EXIMIO PATRIAE SALVTIS FIRMAMENTO
PRAESIDIOQVE MVSIARVM CERTISSIMO
EXERCITATIONEM HANC ACADEMICAM
INAUGVRALEM

SOLEMNI VETERVM FORMVLA

D. D. D

SIMVLQVE VITAM LONGAEVAM
ET FELICITATEM PERENNEM

TANTA ANIMI RELIGIONE

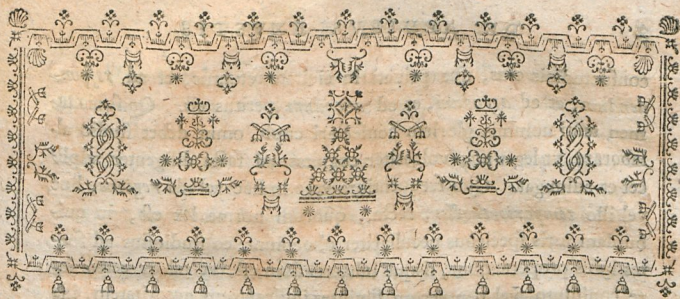
QVANTA EST SVMMA

COMPRECATVR

STAMMERIANI NOMINIS

SVBMISSISSIMVS CLIENS

IMMANVEL GOTTLIEB FREYBERG

Q. F. F. F. S.

I

INSTITVTI OCCASIO ET COMMENDATIO

CoGITANTI mihi dissertationis inauguralis materiam, pla-
cuit, tractare quoddam practicum, vt vocant, argu-
mentum, et nostris, proli dolor calamitosi tempori-
bus accommodatum. Semper enim sterilis et super-
nacua mihi videtur iuris prudentia, nisi cognitione
legum in litibus exercendis, aut diiudicandis, maxi-
me vtamur. Et multum fallimur, quando sola legum scientia, ver-
borumque ardua perferuatione, ad dignitatem veterum quam proxi-
me nos accedere nobis persuademus, cum potius, CICERONIS iudi-
cio, a) ille vere nominandus sit Iuriconsultus, qui legum, et

A

con-

a) De Oratore L. I

consuetudinis eius, qua privati in ciuitate vtuntur, et ad *respondendum*, et ad *agendum*, et ad *cauendum*, peritus est. Quisquis tamen tanti nominis gloriam consecrari cupit, omni debet studio al-laborare, vt leges non vulgariter cognitās ad facta diligenter adplicet et adiungat. Quo frequentiora vero in hac vel illa *regione*, hoc vel illo *temporis tractu*, facta, quorum norma lex est, in quibusdam iuris speciebus peculiariter obueniunt: eo studiosius ad fontes ipsos properandum, iisque inhaerendum est, vt vel ex certo iure constituto, vel per rerum similiter iudicatarum auctoritatem, illa possis facta diiudicare

Quod vt aliquāto plenius intelligatur, monuisse sufficiat, legem Rhodiam de iactu, actionem exercitoriam, et quae de nautico foenore sancita sunt, in quotidiano fori vsu esse apud regiones maritimas, pariterque leges metallicas iis maxime vigere locis, quibus metalla effodiuntur, vt adeo vnum hoc et alterum exemplum satis comprobent, *morem regionis et locorum diuersitatem* varios plerumque campos aperire iCtis, in quos possint cum laude plurima excurrere

Idem illud, si *temporum discrimina* respicimus, obseruandum est. Enim vero in praesenti rerum statu, et perturbatione temporis, tot forenses disceptationes iudicis auctoritatem saepius postulant, quae tranquillitate pacis rarius proponebantur. Constat inter omnes, quanta causarum litiumque multitudo ex acerbitate belli, eiusque diurnitate, quasi exitiali femine, proueniat et exurgat. Sive enim inter eos, qui vendunt emunt, conducunt locant, contrahendisque aliis negotiis implicantur, siue cum de restitutione mutui agitur, et qui sunt sexcenti casus alii, calamitosa belli tempora discordiam excitant atque lites, vt adeo arma principum animos etiam priuatorum hominum accendere, et rixas vbicunq; ceteri videantur

Hacc

Haec inter belli mala et comites lacrimosa illa incendia, quibus tot videmus vrbes, tot pagos, tot vicos, tot domos, destructas et euerfas, locum tenent non vltimum, et iustissimum dolorem commouent. Quin igitur me horror ingens perstringit, si patriam, cuius caritas omnino maxima censetur, *b)* si urbem regiam et caput Saxoniae tot ruinis deuastatam intueor, et deploranda Urbis fata cogito.

Eheu! nec arae patriae domi stant: fractae et disiectae iacent:
 Tempia flamma deflagrata: Tosti alti stant parietes,
 Deformati *c)*

Periere diuitem apparatus magnifici, eorumque splendida opera proruta sunt, quassata atque decussa: simulque curtam aliorum supellestem et exiles domos hostilis flamma rapuit. Itaque dolori nostro nunquam potest crudelis illa dies, seu potius fatalium dierum series excidere, quibus eorum, qui arma contra ferunt, multitudo et celeritas urbem patriam obsidione clausit, presit, eidemque excidium minata est. Qui tunc temporis angor! Quae vitae desperatio! Quod, quaeso, calamitatum omnium et malorum pondus! Audiebas vularum foeminarum, infantium quiritatus, clamores virorum: Alii parentes, alii liberos, alii coniuges vocibus requirebant, vocibus noscebant: hi suum casum, illi suorum miserabantur. *d)* Quae consociatae miseriae, et quasi publici tremores, inprimis illa die inualuerunt, qua non moueri omnia, sed euersti credebantur, ut tandem, magno quamuis vitae periculo, vrbe excedere, et ad transalbinos eius confugere visum fuerit. Neque tamen hocce refugium certam nobis securitatis fiduciam addidit. Ea enim est, si credis *PLINIO*, *e)*

A 2 metu-

b) Cic. L. X. ep. 5. ad familiar.

d) Vid. *PLIN.* L. VI. ep. 20

c) *IDEM.* L. III. Tusc. Quaeest. cap. 19

e) L. VI. ep. 4.

metuentium natara, vt vereantur omnia, imaginentur omnia, et illa, quae maxime abominantur, maxime sibi fingant. Numerosa igitur civium confugit pars, instar exilium, ad circumiacentes vrbes, agros et vineas, vt anxietatem requie lenirent aliquantulum, et vitam saltem tuerentur. At enim vero cum reuertimus in urbem, obsidione liberatam, dolor quidem vehementius recrudit, atque lacrumantes oculos animumque attonitum in ruinas vrbis et excidia intendimus, grauemque rei familiaris iacturam conquesti fumus, quid, quod etiamnum conquerimur. Sed vineam animum, mihiq; imperabo: Dolorem iustissimum, si non potuero frangere, occultabo f)

Interea tamen foeda ruinarum spectacula semper ante oculos versantur, et quotidianis hominum feruntur sermonibus, vt adeo facili possis coniectura explicare, cur ego differendi occasionem de AEDIBVS EXVSTIS et RVINOSIS neque a praesentis statu temporis, neque ab hodierno fori vsu, alienam esse existimaue- rim. Cuius quidem propositi eo magis tenax esse volui, quo magis doleo, VITEMBERGAM, urbem fama et antiquitate celeberrimam, sedemque Musarum florentissimam, priori anno similia, atque eadem, quae Dresdam terruerunt, fata esse expertam

II

INCENDIA ET RVINAE
SVNT CASVS PORTVITI

AEDIBVS EXVSTIS VSVSERVCTVS PERIT

Rem igitur ipsam adgrediar. Neque tamen, more veterum, pluribus morabor in verborum significationibus. Vt enim de ruinis et incendio me locuturum intelligas, nihil plane dubitationis
vel

f) Cic. Orat. Phil. XII. cap. 8

vel obscuritatis habet. Illud autem praemonere refert, ruinas et incendia, ex auctoritate legum et Ictorum, plerumque inter *casus numerari fortuitos*. VLPPIANVS certe L. XXIII. de R. I. incendium ad illas pertinere species arbitratur, quae, si sine culpa accidunt, a nullo debent domino praestari. Quamvis enim, quae ALFENI est sententia, l. II. D. de peric. et commod. rei vend. a) incendium sine culpa fieri non possit, et saepe vel inhabitantes negligentius ignem habeant, vel incendiariorum dolus, vel hostilis vis interueniat, hoc tamen nihil pertinere ad dominum iudicatur. b) Quod generaliter obseruare placuit, vt in variis proponendis quaestionibus rationes iuris eo facilius cognoscantur. Plura vero hic addere non licet, et potius, quod tractandum sumo, argumentum, ordine nunc persequendum, diuersis iuris speciebus explicandum est.

Exordiar ab VSVFRVCTV. Cuius quidem scimus eam esse naturam, vt totius rei interitu amittatur. Quare, VLPPIANI iudicio, *vsusfructus aedium legatus sine dubio extinguitur, si illae corruerunt, vel exustae sunt, vt etiam nec areae, nec caementorum vsusfructus debeat*. L. 5. §. 2. D. Quib. mod. vsusfr. Quod adeo non tantum, si aedes sunt ad aream redactae, certissimum videtur VLPPIANO et IULIANO, verum etiam cum *demolitis aedibus testator alias nouas restituerit*. L. 10. §. 1. Eod. c) Etenim

A 3

sub.

a) Add. L. 3. §. 1. D. de offic. praef. vig.

b) Conf. RITTERSHVSIVS in Commentar. ad L. XXIII. Dig. de diu. Reg. Iur. Cap. XVIII. et Proleor. eiusd. Commentar. Cap. VI. vbi de casibus fortuitis multa sunt egregie disputata

c) Ita etiam IVLIVS PAVLVG Sentent. Recept. L III. T. VI. §. 31. Rei mutatione amittitur vsusfructus, si domus legata incendio conflagrauerit, aut ruina perierit, licet postea restitueretur. v. SCHVLTINGII Iurispr. Anti-Iustin. p. 363

sublata rei forma, vel mutata, velut si ex agro stagnium, ex vinca pratum fiat, res ipsa quoque, et illius vsumfructus, interiisse creditur. d) *Dissoluta igitur naue legata, neque materia, neque nautis debetur*, l. 88. §. 2. de Leg. 3. et perit quadrigae legatus vsumfructus, quando vnus est ex quatuor aquis mortuus, quia scilicet quadriga esse desit L. 10. §. fin. D. Quib. mod. vsufr. e)

At e contrario, cum pars aliqua adhuc salua est, aliud dicendum nobis erit. Nimirum LAVOLENVS l. 53. D. de vsufr. opportune monet, totius soli vsumfructum retineri, quamdiu quaelibet portio remanet, ut adeo, si modo pars aedificii corruerit, nemo dubitare possit, vsumfructum partis reliquae, et totius soli, superesse. Fingas igitur, habitationes aedium penitus exustas esse atque dirutas, iure tamen suo vsumfructuarius quaeuis commoda percipiet ex tabernis mercatoris, aut cellis vinariis, ad quas forte flamma penetrare non potuit.

Eadem iuris ratione vitimur, si domus aut naus per partes sit resecta. Illam quaestionem VLPIANVS et SABINVS agitant l. 10. §. 1. et. 7. D. Quib. mod. vsufr. Vterque vero vsumfructuario fauet. Quamuis enim resecta naus vel domus non profus eadem videatur, pristina tamen manet omnino species, neque commutatis partibus eadem res esse desinit. Sin autem naus vniuersa fuerit dissoluta, atque postea, licet iisdem tabulis, nulla alia adiecta, instaurata, vsumfructus tamen, quia res non mansit eadem, vitique ex-

tingui-

d) Quod secus est in pignore et seruitute, sed in vsumfructu receptum propterea videtur, ne scilicet diu maneat proprietatis inutilis. VINNII Paririon. Iuris L. 1. cap. 77

e) Hoc tamen subtile magis esse,

quam ex vsu, hodieque iudicari contrarium, WISSENBACHIVS docet in Exercit. ad Pandectas Disp. XIX. §. 19, conf. BOEKELMANN. in Commentar. ad Digest. L. VII. Tit. IV.

§. 7

tingitur, prout dicitur l. 10. §. 1. et 7. subtiliter cautum est. Quod circa *aedes funditus eversas*, sed deinde *restitutas*, iure simili obtinere, paullo ante obseruauimus

III

FRUCTUARIUS AN DOMINVS
RVINOSA ET EXVSTA AEDIFICIA
RESTITVERE VEL REVICERE DEBEAT

Iam vero paucis lubet dispicere, cui quidem *aedium ruinosarum* et *exustarum resectio* incumbat, usufructuario, an domino? *VLPIANVS* certe *neutrum a) cogi rescicere*, existimat, *si qua vetustate corruissent aedificia*, L. 7. §. 2. D. de usufr. Neque enim fructuarius ad resciciendas aedes, quae vetustate corruerunt, vel incendio consumtae sunt, vilo modo obligatur, cum sufficiat, si nihil eius negligentia, aut culpa, corrumpatur. Quare *GAIVS* L. 20. D. de damno infect. aperte negat, *resectionem aedium ad onus fructuarii pertinere*, sicut etiam *arbores vi tempestatis, non culpa fructuarii, eversas ab eo substitui*, *PAVLO* non placet. L. 59. pr. D. cod.

Illud autem velim intelligas de *ruina aedium totarum*. Haec enim finit usufructum, ideoque folius est domini arbitrium, vel instaurare, nec ne. At vero si vitium modo aedificii adsit, eius resectio ad usufructum pertinet rei fructuariae *boni viri arbitratu* exercendum. b) Namque fructuarius omne debet, quod dili-

or lectio, si nexum legis inspicias, magis idonea videtur
a) Ioann. DOMATVS in Delectu Legum ex libri Digest. et Cod. p. 89. loco *neutrum* legendum esse opinatur *neuiquam*, aut *non*. Sed pri-

b) Vid. l. 18. §. 2. D. de damno infect. vbi *PAVVS* de vitio aedium loquitur,

diligens paterfamilias in sua domo facit, et ipse facere, c) vt adeo, quaecunque pertinent ad tutelam aedificiorum, d) ab ipso expeñentur. Quapropter CELSVS L. 7. §. 2. D. de usufr. cogendum esse, ait, *fructuarium per arbitros, vt facta tecta habeat, quorum usufructus ipsi sit relictus; Atque GORDIANVS l. 7. C. eod. expediti iuris esse rescripsit, quod suis sumtibus facta tecta praestare debeat.* Hoc vero duo complectitur officia. Alterum est, vt tueatur rem, tanquam bonus paterfamilias aduersus imminẽtia pericula; Alterum in iis conseruandis et reparandis consistit, quae vitij aliquid contraxerunt. e) VLPIANVS tamen, si paratus sit derelinquere praedium, quod sibi infructuosum esse sentit, et recedere maluerit ab inutili prorsus usufructu, ipsum non cogendum esse docet ad refectionem, l. 64. pr. D. de usufr. vnum illud si excipias, cum fructuarius, quicquid suo suorumque facto deterius factum sit, reficere debeat, quo nimirum casu, ex POMPONII sententia, nequiquam absolendus erit, quamuis usufructum derelinquere velit, siquidem de praeterita culpa teneatur. L. 65. pr. D. eod.

Vides igitur, refectionem modicam ad fructuarium sine dubio pertinere. Interdum vero etiam proprietarius vel ex pacto, vel ex testamento et iussu testatoris, ad illam obligatur. Si enim iusserit testator, vt haeres reficeret insulam, cuius usufructum legauit, potest fructuarius ex testamento agere. L. 46. §. 1. L. 47. D. de usufr. Quid?

tur, non de totaruina. Conf. Io. IEN-
SII *Sprichurur Iuris Romani* p. 316.
quo loco dicit. l. 18. §. 2. de damnis in-
fect. cum cit. l. 20. d. tit. eleganter
conciantur. Io. GARSIAS de expens.
et meliorat. Cap. XI. §. 18. seqq

c) L. 65. pr. D. de usufr.

d) Ita VLPIANVS L. 7. §. 16. D.
silur. maritim

e) VINNII *Parit. Iur.* L. I. cap.
76. BERGERI *Oecon.* L. II. tit. 3. §. 19.
not. 7

Quid? quod cum ipse proprietarius, ut tota res interiret, fecerit, hic non minus usufructuario vel ex testamento, vel de dolo tenebitur. L. 5. §. 3. D. Quib. mod. usufr. Et quemadmodum ex dolo restitutio competit in integrum aduersus dolosos, ita fieri posse arbitror, ut non tantum aedes, dolo dirutas et collapsas, restituere cogatur dominus, sed etiam in eis restitutis ius usufructus, haecenus extinctum, reuiuifcat. f)

Ex quo satis intelligitur, posse totius etiam rei fructuariae restitutionem, vel partialem eius, et modicam refectionem interdum proprietario iniungi. Neque tamen et hoc praetereundum est, quod fructuarius, si quid praeter facta recta, et quidem ad perpetuam proprietatis utilitatem erogauerit, actione possit negotiorum gestorum a domino repetere. L. 7. C. de usufr. g)

IV

DE VSVFRVCTV

MARITI, PATRIS ET CLERICI

IN EXVSTIS AEDIBVS

ILLARVMQVE REFECTIONE

Haec de usufructu generatim dicta sunt. Nunc singularia quaedam fructuariorum legitimorum iura delibabo. Ac prima quidem quaestio circa usumfructum maritalem incidit. Possit enim forte dubium videri, nam maritus illos sustinere sumtus debeat, qui propter exustas vxoris aedes necessario requiruntur, ut scilicet tossi lapides et ligna amoueantur, ruinosi parietes destru-

B antur,

f) Conf. Io. Tob. RICHTERI, Antecessoris Lips. Grauiissimi, Selectiora BERGERI Oeconom. loc. cit. g) PEREZ ad h. tit. Cod. §. 18. Iuris Principia, Disp. XII. §. 8

antur, atque caementa colligantur, *daß die Brandstelle geracume werde.* Si quid ego iudico, nihil istud ad maritum pertinet. Etenim eiusmodi impensas ad magnas et necessarias refero. Has vero maritus semper repetit, et duntaxat eas, quae fructuum quaerendorum gratia, et ad conseruationem praesentis temporis erogandae sunt, suppeditare debet. a) Quapropter etiam NERATIUS illud modo postulat, *ut res dotales vir suo sumtu ita tueatur, ne quacuis modica aedificiorum dotalium refectione et agrorum cultura dotem minuant.* L. 15. D. de impens. in res dotal. b)

Neque aliter existimandum est de *usufructu patris.* Quamuis enim ex rescripto CONSTANTINI L. 1. C. de bon. matern. parentes OMNEM debeant tuendae rei diligentiam adhibere, et sumtum ex fructibus IMPIGRE facere, atque ita omnia agere, tanquam solidum perfectumque dominium eis acquisitum fuisset, haec tamen iuris veteris dispositio ad litium modo sumtus spectare videtur, quos nimirum esse a patre propter rerum incrementa faciendos iudicat IVSTINIANVS L. 8. §. 3. C. de Bon. quae liber. c)

Ne igitur patri, vel marito, usufructus sit damnosus, verissimum arbitramur, non esse distinguendum inter usufructuarium legitimum, et alium, qui ex dispositione hominis usufructu gaudet, sed potius in vtroque modicam refectionis expensam pertinere ad fructuarium, immodicam vero ad proprietarium, statuimus

Duo tandem verba de Clericis addam, quos constat cum usufructuariis comparari. Illi quidem ad modicam refectionem, et

vt

.....

a) L. 3. §. 1. D. de impens. in res dotal. Meditar. ad Pandect. Spec. 321. med. 1. et 2

b) Vid FABER ad Cod. tit. de rei vxor. def. 27. et Aug. LEYSERI horar. Cap. XI. §. 5. seqq.

vt aedes parochiales fartas tectasque habeant, obstringuntur. Quod *Ordin. Prou. Sax. Elect. Art. gen. 32. d)* itemque *Resolut. Grauum. de Ao. 1661. tit. von Consistorial-Sachen §. 28. e)* constitutum est sequentem in modum: Dafs die Pfarrherrn die Pfarrhäusser, so lange sie darinnen wohnen, und daselbst Pfarrherrn bleiben, *wie guten Hauswirthen gebühret*, in baulichen Wesen erhalten und nicht zerfallen lassen sollen. *f)* At, si aedes parochi vetustate corruptae, aut incendio consumtae sunt, illarum restitutio, vel ex aerario ecclesiastico, vel a parochianis, fieri debet, vt adeo pastoris vsufructus, aedium interitu, non extinguatur, sed illius conditio, alius fructuarii iure, vtique melior esse censeatur. Nimirum ipsi habitatio *ob causam* debetur, iure beneficii et loco salarii *g)*

V

RVINAM FVNDI

AESTIMATO IN DOTE M DATI

MARITVS SENTIT, QVA DOMINVS

Ab vsufructu progrediamur ad *rerum dominia*. Multum enim interest cognoscere, cuius sit periculum et damnum, quando aedes incendio vel ruina pereunt. *Res suo interire domino* creditur, ideoque potissimum eo respiciendum est, quis scilicet in dubio *dominus* habeatur. Atque hoc in iuris articulo, ne quid dissimulem, variae sunt, caeque quam diligentissime examinandae, difficultates, quas tamen omnes extricare instituti ratio non patitur.

B 2

tur.

d) *Cod. Aug. T. I. p. 458*e) *Ibid. p. 208*f) Vid. BERGERI *Oecon. Iur.* L. II. tit. 3. §. 19. not. 7g) BOEHMERI *Ius Eccles. Profess.* §. 1L. III. tit. V. §. 161. et *EIVSd. Ius**Parochiale* Sect. V. Cap. II. §. 19. et

Sect. VII. Cap. III. BRVNNEMANN

in *Iur. Ecclesiast.* L. II. Cap. III.

§. 1

tur. Vnam igitur et alteram speciem tractabimus. Et primo quidem de *aedificio dotali exusto* videamus. Enimvero maritum dici dominum dotalis rei, sexcenta ferme iuris loca comprobant. Causam quoque dotis esse titulum ad transferendum dominium habilem, IUSTINIANVS §. 40. I. *de rer. diuis.* et totum Pandectarum caput *Pro dote* confirmat. Idem etiam ex effectu huius domini potissimum liquet. Videlicet non vxor, sed maritus, habet rei vindicationem, et praeterea ne mortuo quidem marito dotalis rei dominium ad vxorem reuertitur, sed vna cum vniuersitate transit in haeredem mariti. L. I. D. *de sumā. dot. a)*

Posset igitur exinde satis speciosa inferri ratiocinatione, quasi omne periculum dotalis fundi exusti et diruti ad maritum pertineat. At enim vero hoc non vtique generaliter asserendum esse iudico, sed potius *marito* solum in *fundo dotis aestimato* adscribendum esse dominium et *periculum*, *arg. l. un. §. 15. C. de rei vxor. act.* existimo. Quoties enim res aestimatae dantur in dotem, dominium consequitur maritus, et *velut pretii debitor efficitur*, l. 5. C. *de iur. dotium b)* vt adeo, *illarum rerum quasi emtor, et commodum*

a) Vide plura hoc de argumento in BOEKLERMANNI *Exercitat. de Actionibus* Cap. III. P. 2. §. 5. SVMMERMANNI *Opera* L. I. tit. VIII. p. 103. seqq. Dissentiunt non pauci, quos refutat VINNIUS *Commentar. ad Iustit.* tit. quibus alien. licet §. 2. Adde COEASIVM in *Miscellan. Iur. Ciu. L. V. cap. 14*

b) Quod obtinere credo, siue aestimatio solius taxationis causa, siue *venditionis* gratia facta fuerit. Posteriorius quoque in dubio praesumitur. WERNHER P. X. *Obs.* 392. Iung. *Obs.* 90. P. I. CARPZOV. P. 2. *Const. 42. def. 21.* ibique Praeudicia. WESSEL *de Connubiali bonorum societate* tit. II. cap. 3. §. 20. seqq. Potest tamen maritus pacto sibi prospicere, vt aestimata quoque dos mulieris sit periculo. Quod POMPONIVS arbitratur l. 6. ff. *de Pact. dotal.* Vide TABORIS *Parasita ad h. tit. in Vol. I. Tractat.* ab Andr. Mylio editor, p. 805.

modum sentiat, et dispendium subeat, et periculum expectet. L. un.
C. §. 9. in fin. C. de rei uxor. act. Add. L. 10. §. 4. et §. D. de iur.
Dot. c)

VI

PERFECTA EMTIONE

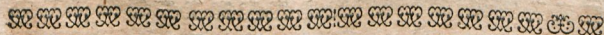
AEDIVM EXVSTARVM PERICVLVM EMTORIS EST
QVAMVIS NEQVE TRADITIO NEQVE
IVDICIALIS INVESTITVRA ACCESSERIT
QVOD ETIAM IN SVBHASTATIONIBVS OBTINET

Grauiora tamen diffidia in aliis emtionibus venditionibus, aedi-
um interitu, saepius occurrunt. Et Romano quidem iure
non ambigitur, quin perfecta emtione omne commodum et incom-
modum, quod rei venditae contingit, ad emtorem pertineat. L. 1.
C. L. 8. et 11. D. de peric. et commod. rei vend. Quod si igitur
aut aedes totae, vel aliqua ex parte, incendio consumtae fuerint,
emtoris damnum est, qui, licet rem naclus non sit, pretium debet
soluere, cum e contrario venditor in eo, quicquid sine dolo et cul-
pa eius accidit, securus esse possit. §. 3. I. de emt. et vendit. et ad
h. loc. VINNIUS in *Commentar.* §. 7. Quapropter etiam
Impp. DIOCLETIANVS et MAXIMIANVS, periculum speciei ven-
ditae, quam violentia ignis absumsit, venditorem non adstringere
rescripserunt, si modo venditionem nulla conditio suspenderit. L. §.
C. eod. a)

Interim vero necessario sciendum est, quando emtio censeatur
perfecta. Respondet PAVLVS: *Si id, quod venierit, appareat,*

B 3

quid,

c) RITTERSHVSI *Commentar.* ad illam IENSIVS in *Strictur.* ad Cod.
ad l. 23. de R. I. Cap. X. p. 137 p. 443
a) Iung L. 10. §. 1. D. b. sit. et

quid, quale, quantum sit et pretium, et pure venierit. L. 8. D. de Peric. et comm. rei vend. Ex quo apparet, perfectam esse venditionem, quando consensus super re certa, certoque pretio, pure interueniat; sed an traditio potissimum requiratur, varius est inter magistros artis nostrae dissensus. Verum ego illorum sententiam veneror, qui negant, traditionem esse necessariam, eorumque opinio auctoritate legum magis esse munita mihi quidem videtur. Hoc maxime §. 3. I. de emt. et vendit. apertis verbis comprobatur, in quo nimirum, contracta emtione et venditione, periculum rei venditae statim ad emtorem pertinere dicitur, *tametsi adhuc ea res emtori tradita non fuerit*, ut igitur illi necesse sit, licet rem non fuerit nactus, pretium soluere. b) Neque his L. 20. C. de Pact. aduersatur. Quamuis enim rerum dominia traditionibus et usucapionibus, non pactis nudis, omnino transferantur, at tamen emtione perfecta obligatur alter alteri ex contractu, ideoque obligationum substantia non in eo consistit, ut aliquod corpus nostrum, aut seruitutem nostram faciat, sed ut alium nobis obstringat ad dandum aliquid, vel faciendum, vel praestandum. c)

Quae cum ita sint, satis intelligitur, rei venditae periculum, simul atque de re certa, et certo pretio conuenient, ad emtorem pertinere ex natura contractus et obligationis, neutiquam vero propter traditionem et translationem dominii. Haec si placet sententia, non solum animaduertere licet, emtorem aedium, quae post emtione perfectam incendio consumtae sunt, exceptione rei non traditae nullo posse modo se tueri, verum etiam cognoscis,
ab

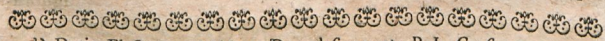

b) Vid. VINNIUS in Commentar. BRONCHORSTI *Enarratio* Cent. II. Institut. ad all. §. 3. n. 8. BOECKELMANN ad Digesta tit. de peric. et commod. rei vend. §. 8. p. 659. c) Conf. RITTERSHVSI *Dodecaedros* Cap. XXVI. sub fin.

ab illo frustra obici: non factam esse resignationem et inuestituram iudicalem, adeoque dominium penes venditorem remanuisse, et rem domino periisse. Quanquam enim, iure praesertim nostro, debitandum non est, quin in omnibus bonis immobilibus transferendis resignatio et inuestitura iudicialis, Dafs die Lehn gerichtlich aufgelassen, und der Kaeufer anderweit belehnet werde, necessario requiratur, d) emtor tamen, vi paullo ante monuimus, non qua dominus rei, sed ex contractu, condemnabitur ad periculum sustinendum

Quod ne cui nouum videatur, et vsui forensi forte contrarium, propositam a CARPZOVIO speciem P. II. *Const. XXVI. def. 20.* cum tenore sententiae inseram: Hat euer Ehemann ein Haus vor und um 550. Gulden erkaufft, und an sich gebracht, darauf auch allbereit 113. Gulden baar Geld gezahlet, und es ist solches Haus, nachdem die Kayserl. Soldaten die gantze Stadt in Brand gesteckt, zugleich mit verbrannt, und in die Asche geleyet worden. Ob nun wohl gedachter euer Ehemann berührtes Haus niemahls in Possess und Lehn bekommen, und also das Dominium daran noch zur Zeit nicht erlangt, dieweil ihr aber dennoch nicht in Abrede seyn koenner, sondern gestehen müßet, dafs der Kauf einmahl richtig geschlossen worden; So ist auch euer Ehemann, und nunmehr desselben Erben, den durch die Feuersbrunst entstandenen Schaden zu tragen, und des Verkaeufers Erben die restirenden Kaufgelder abzufatten und zu bezahlen schuldig. Haec ille, e) et satis quidem euidenter

Neque

d) Decis. Elect. Sax. LXI. et Decis. nou. I. de Ao. 1746. Land-Recht L. 2. Art. 30. Weichbild Art. 20. vers. Richter soll, et Art. 60. in fin. conf. CARPZOV P. II. *Const. 39.*

def. 35. et P. I. *Const. 28. def. 21.* aliisque locis pluribus. LEYSER ad *Pandectas* Spec. 446. med. I. seqq. ibidemque in Coroll. I. p. 87. Vol. VII

e) Conf. Idem CARPZOVIVS L. I. resp.

Neque vero aliud pronuntiandum esse videtur, si quis *sub hasta emerit*. Enimvero quando plus licitanti res additur, verus adest in rem et pretium consensus, ut adeo licitator cum iudice contraxisse, et ad illum omne pertinere periculum haud dubie censetur. *f)* Cui etiam hoc accedit, quod in *Ord. Proc. Sax. Rec. Tit. 39. §. 18.* et *Tit. 40. §. 2.* peculiariter constitutum sit, feuda et alodia, hastae publicae subiecta, iudiciali resignatione domini ne quidem indigere, sed illud statim, et quidem plenum, per adiudicationem rei sub hasta venditae, in emtorem transferri, et pro facta haberi. *g)* Quapropter causa cecidit nuperrime quidam civis, qui in vicino pago rusticum praedium, cum spe messis, pluris sub hasta emerat. Illum, postquam hostis omne frumentum in herbis perdidit, atque aedificia, imprimis horreum, funditus evertit, liciti poenitebat, igiturque damnorum restitutionem in adiudicationis termino postulabat, ut scilicet cum residuo pretii compensaret. Sed indicatum est *Mens. Nou. 1760.* ab illastri ICt. *Lipf. Ordine:* Dafs er, des beschehenen Einwendens ungeachtet, in Ansehung, dafs er in das Guth, so er nebst der zu hoffen gehaltenen Erndte sub hasta erstanden, eingewiesen, auch ihm die Wirthschaft übergeben worden, und die Einbusse der Erndte durch die feindliche Fouragirung, sowohl den Ruin der Scheune, als Casum fortuitum, selbst allein tragen muss, den versprochenen Rückstand des Kaufgeldes ohne Abzug, in die Gerichte zu bezahlen verbunden

Interim tamen, quod praetermittere nolui, etiam emtori subuenitur, domum ementi, quam et ille, et venditor, combustam esse ignora-

resp. 108. Similiter indicatum esse videtur in *Ioach. BERGERI Obseru. Iurid.* Cent. IV. obs. 30

f) Vid. *CARPZOV. P. I. Const.* XXXII. def. 47. 48. 49

g) Conf. *BERGERI Oecon. Iur.* L. II. tit. II. §. 20. et L. IV. tit. 29. §. 4 et in *Elect. Diss. Forens.* pag.

1195. seqq. et p. 1282

ignorarunt. Hanc speciem distincte pariter et eleganter PAVLVS tractat L. 57. D. de contrab. emt. b)

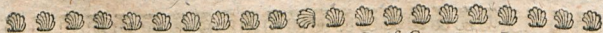
VII

DE IVRE RETROVENDITIONIS
ET PROTIMISEOS IN PRAEDIIS EXVSTIS
MINORVM IMMOBILIA
VTILITATIS CAUSA
VALIDE NON ALIENANTVR
QVAMVIS RVINOSA SINT
NISI ALIA NECESSITAS VRGEAT

Vix finis esset, si recensere vellem omnia, ex contractu emtionis venditionis ad propositum argumentum spectantia. Pauca tamen adiciere opus est. Docet enim quotidianus fori vsus, multa possideri praedia urbana et rustica, cum pacto de *retroeuendo*. Hocce autem pactum non impedit, quo minus transferatur dominium in emtorem, ideoque ille ad ferendos metatorum sumtus, et sustinenda onera omnia, quamuis extraordinaria, omnino obstringitur. a) At enim vero cum de *periculo totius rei* quaeritur, illud non puto ad emtorem, vtpote *debitorem speciei*, pertinere, sed condemnandum esse venditorem *ex pacto*, vt, elapso tempore praefinito, aedes sine culpa emtoris conflagratas, eodem pretio reluar, et omne, quod in reaedificationem, ad perpetuam rei vtilitatem, bona fide impensum est, restituat. b)

C

Dein.

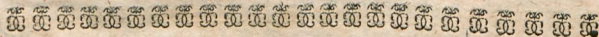
b) Iung. L. 9. D. de peric. et com. mod. rei vend. VINNIUS Seleff. Iur. Quaest. I. I. cap 56 GROENEWEGEN de Legibus abrogatis in Hollandia p. 180

a) Conf. CARPZOV. P. II. Const. L. def. 18. ibique praesudic.

b) LEYSER ad Pandect. Spec. 191. med. 15

Deinde illud etiam est observatu dignum, quantum debeat offerri pretium, si velis *iure protimifcos* fundum retrahere, qui tamen exustus et ruinosus factus est. Hoc quidem omni profus dubitatione caret, c) quando nihil est determinatum: teneberis enim ad iustum et integrum pretium, quod emtor extraneus sine fraude soluendum promittit. At enim vero cum de certo pretio antea convenerit, *standum esse pacto*, arbitror, et vel praestandam illam aestimationem a retrahente, vel iuri suo renunciandum. Quod ne tibi durum videatur, velim cogites, retrahentem ultra pretium determinatum refundere nihil debere, licet etiam extraneus maius soluerit, aut promiserit. d) Acceditque praeter ea illud, quod conventiones, quibus ius retractus acquiritur, pro odiosis et stricti iuris habeantur e)

Tandem vero de *fundo minorum exusto*, et num possit eam ob causam valide alienari, dispiciamus. Namque primo intuitu pupillis et minoribus expedire videtur, ruinosas eorum vel combustas domos vendere, et accipere usuram fortis, quam omni profus fructu et emolumento carere. Neutiquam tamen illa moue-or utilitate, vt, si nulla alia necessitas urgeat, pupillo vel minori alienationem permittam. Enimuero Imperatores SEVERVS et ANTONINVS, teste PAVLO, rescriperunt, *ne fundum quidem sterilem, vel saxosum et pestilentem, vel alioqui infructuosum, vendi licere*. L. penult. D. de reb. eorum, qui sub tut. vel cur: Ar. que DIOCLETIANVS et MAXIMIANVS ob *aes alienum tantum*,

c) *Const. Elect. Sax. XXXIII. §. 17. seqq*
 P. 2. conf. WERNHER P. X. obs. d) RICTERI *Decis.* 76. n. 120.
 306. BRVKNERI *Praejudicia Iuris* c) BERLICHIVS P. I. *Decis.* 98.
 P. 213. KOEPPEN *Decisiones Quaest.* n. 8

rum, f) causa cognita, praedium minoris ut distrabatur, permittunt. L. 12. C. de praed. min. g) Quod quidem, si CONSTANTINO Imp. credis, prudenti sane ratione legis nititur. *Vsus enim foenerandi pecuniam vix diuturnus, vix continuus est et stabilis; quo subsecuto, intercidente saepius pecunia ad nihilum minorum patrimonium deducuntur.* L. 22. in fin. C. de administr. tutor.

Paullo tamen aliter existimandum, ubi pater, tanquam legitimus administrator, et vi patriae potestatis, immobilia liberorum, etiam propter solam utilitatem, alienat. Huic enim licet, quae onerosa haereditati sunt, vel quocumque modo damnosa praedia, sine periculo cum paterna pietate vendere. L. 8. §. 5. C. de bon. quae liber. h)

VIII

SERVITUTES ET PIGNORA

AEDIVS COMBUSTIS

IN SOLO ET AREA REMANENT

PECUNIA AD REAEDIFICANDVM CREDITA

AN PRIVILEGIO GAUDEAT

Dixi, quantum satis, de iure emti venditi circa ruinosas aedes et exustas. Itaque ad *Servitutes* accedo. Multum autem hoc in argumento interest, personalis sit, an realis servitus tibi constituta. Illam expirare, sublato aedificio, neque eo restituto reui-

C 2

uiscere,

reb. cor. qui sub tut. §. 4. et 5. SANDII *Decis. Frisicae* L. 1. tit. IX. def. 14. *Idem de prohibenda rerum alienatione* P. I. Cap. I. §. 4. n. 63

f) Hinc etiam statuto nostro cauter: Dafs die unbeweglichen Güther derer Unmündigen, ohne dringende Schulden, nicht zu veräußern. Vid. *Dresnische Vormundschafts-Ordnung* Cap. IV. §. 4

g) LEYSER *Spec. 344. med. 1. sequi* HYBERVS in *Practef. ad Dig. tit. de*

b) Conf. WERNHER P. IV. *Obs. 10. Iung. P. III. Obs. 35. BERGERI Oeconom. L. I. tit. IV. §. XI*

uiscere, in priori de usufructu disputatione a) fufius expofuit. Contra vero ea *realis* seu *praedialis feruitus*, aedibus combuftis, *in solo remanet*, et magis *quiescere* videtur, quam *expiraffe*, vt adeo, re deinde reftituta, feruitus reuiuifcat et redintegretur. L. 13. *pr. D. de S. P. R. L. 20. §. 2. D. de S. P. V. b)*

Sed hoc loco opportuno et illud obferuandum est, *refectio-*
nem in omnibus feruitutibus ad eum pertinere, qui fibi feruitu-
tem adferit, non ad eum, cuius res feruit; Neque tamen contra na-
turam feruitutis effe, *SERVIVS* et *LABEO* adfirmant, pacto caue-
re, vt *feruientis etiam praedii dominus reficiat*. L. 6. §. 2. D. *fi*
feruit. vindic. c)

Pari modo non extinguitur *Ius hypothecae*, quamuis domus,
pignori data, intereat; Etenim *area*, quae eius pars est, femper
tenebitur, quia *hypotheca* est indiuidua. d) Eleganter hanc in
rem *PAVLVS*: *Domus pignori data exusta est, eamque aream emit*
Lucius Titius, et exstruxit: Quaeftum est de iure pignoris? *Paulus*
respondit, pignoris perfecutionem perfeuerare, et ideo ius foli superfi-
ciem fecutam videri, id est cum iure pignoris. Sed bona fide pos-
seffores non aliter cogendos, creditoribus aedificium reftituere, quam
funtus in exstructionem erogatos, quatenus pretiofor res facta est,
rectiperent. L. 29. §. 2. D. *de pign. et hypoth.* Ex quo fatis ap-
paret, combuftam domum oppignoratam vtique manere obliga-
tam, eiusque reftitutione, quamuis etiam a tertio poffeffore facta,
creditoris conditionem fieri meliorem

Haec de pignore, quod aedibus ante ignis fatum conftitutum
est,

- a) Vid §. 2. supra
b) Conf. Excell. Georg. Friedr. *fit. iur. de Seru. Ruff. et Urb. Praed.*
KRAVSI Diff. de feruitute reuiuif-
cente, Vit. 1755, hab. §. VII. Iungas
WERNHERVM P. IX. Obf. 230
- c) *VINNIVS* in *Commenar. ad In-*
§. I. IENSI *Scriclurae Iuris Romani*
p. 38. Videtamen BERGERI Decif. 71
d) *WERNHER. P. V. Obf. 32*

est, dicta sunt. Iam paucis videamus, num forte creditor ipso iure conseqnatur aliquod *privilegium et pignus tacitum*, si ad *refectionem aedificii destructi et ruinosi mutuum det pecuniam*? Certe iure veteri Romano, illam esse quaestionem utique affirmandam, multa docent iuris capita. e) Quod olim etiam in Saxonia usu fori receptum, et in *Ordin. Process. Tit. XLIII. § 6.* ita constitutum fuit: Wenn auch einer dem andern zu Erbauung, Besserung und Erhaltung eines Hausses, oder andern Guths, Vortreckung gethan, auch das es zu dem Ende geschehen, in der Obligation ausdrücklich gemeldet hätte, und erweislich wäre, daß es eine Nothdurft, und die Aedes ruinosae gewesen, So hat er derowegen auf demselben Guthe, neben der stillschweigenden Verpfändung, ein Privilegium, daß er denen, welchen des Schuldners Güther zuvor ausdrücklich verpfändet, mit der Zahlung vorgehet, jedoch wofern dieselben nicht auch darneben ein personale Privilegium haben. f) Iure tamen nouo illud non obtinere, et neque ius praelationis, neque ius reale competere, nisi expressa hypotheca constituta sit, ex *Ordinat. Proc. Sax. Recogn. ad tit. XLIII. §.* Setzen und Ordnen: intelligitur

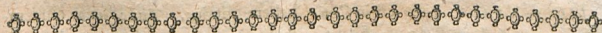
IX

DE LEGATA DOMO
QVAE COMBUSTA EST

Sed properandum est ad *rem testamentariam*. Et primo quidem constat, legatario praeter *aream* nihil deberi, quando le-

C 3

gata

e) l. 25. D. de reb. cred. l. 1. D. in quib. caus. pign. l. 5. D. qui prior. in pign. l. 24. §. 1. de reb. auct. iud. possid. Nou. 97. §. 3.

f) BERERI *Oecon. Iur.* L. II. tit. 5. §. 5. not. I. et 2. LEYSERI *Spec.* 484. medit. 1.

gata domus combusta est L. 22. *in fin.* D. de Leg. I. Haeres enim, qui speciei debitor est, illius interitu liberatur, si legata res sine eius facto perierit. §. 16. I. de Legat. Sed fingas tibi testatorem, qui dixerit: Mearum aedium vnam Scaeuolae do, lego. Hic cum duas domos vitus possederit, illarum vna paullo ante, quam discessit, incendio consumpta est. Iam disceptabitur, quam praestare haeres debeat, combustam domum, an alteram, quae adhuc est integra? Parum adest, quin legatarius hancce sibi vindicare velit, incipiendo scilicet, incensum et destructum aedificium non amplius pro domo habendam, sed potius aream esse et ruinas, haeredem vero in hoc teneri, *vt non pessimum det. a)* At mihi quidem profors contrarium placet. Enimuero, *si domus alicui simpliciter legata sit, neque adiectum, quae domus, VLPIANO iudice, haeres cogetur, quam velit domum, ex his, quas testator habuit, dare legatario. b)* L. 71. *pr. de Leg. I.* Iung. L. 37. §. 1. et l. 32. §. 1. eod. Idemque ille non ita multo ante sequentem speciem ex facto tractatam proposuit: *Cum quidam, duos fundos eiusdem nominis habens, legasset fundum Cornelianum, et esset alter pretii maioris, alter minoris, haeres dixit minorem legatum, legatarius maiorem. Sed fatendum esse, utique minorem legasse testatorem, si maiorem non potuerit docere legatarius. L. 39. §. 6. D. eod. c)*

Quae cum ita sint, et testator *optimum* de incertis legare non praesumatur, potiusque *haeredis sit electio*, ne ille magis, quam credibile est, testatorem voluisse, oneretur, *d)* discedendum tamen est

a) Arg. l. 110. D. de Leg. I

b) Quae VINNII lectio est in *Commentario ad Institut.* §. 22. de Legatis. Vide tamen ibi HEINECCIUM p. 463. et PAGENSTECHERYM in *Obseru. Legum Iustinianearum*, 57

a) Ponamus tamen, testatorem tres habere fundos. Tunc mea quidem sententia, neque optimus, neque pessimus, legatario dabitur. arg. l. 37. *pr. de Leg. I*

d) Vid. l. 14. §. 1. *in fin. de Leg. I.* l. 43.

est ab ista regula in legato optionis, vel, si haeres in mora tradendi versatur e)

X

SINGVLARIS SPECIES

DE FVNDO PRAELEGATO EXVSTO

DIIVDICATVR

Neque vero a me impetrare possum, hoc opportuno loco aliam vt praetermittam quaestionem, quam nuper vidi in foro eleganter propositam. Quippe pater villam vrbanam cum instrumentis et pecoribus ita praelegavit filio, vt quatuor tantum imperialium millia per auersionem solueret: der Sohn sollte das Vorwerg in Pausch und Bogen um 4000. Thlr. annehmen. At enim hostilis violentia non solum aedificia incendio funditus destruxit, et omne instrumentum perdidit, verum etiam paullo post abacta sunt pecora. Viuus tamen adhuc pater restitutionem aedium inchoauit, sed, quo minus coeprum opus perficeret, subita mors interuenit. Filius igitur existimauit, cogendos esse cohaeredes, vt villae reddant formam pristinam, et patris voluntati satisfaciant. Namque accidisse casum fortuitum, patre adhuc superstite, neque tamen illum suam voluntatem mutasse, sed morte potius confirmasse, adeoque desolata aedificia redintegrare iamiam instituisse; Quapropter testamentum esse plenius interpretandum, et haeredes videri oneratos, vt restitutionem aedium absoluant, et fundum instruant, illumque postea, secundum praefinitum pretium, praestent legatario

Vt tamen ore libero loquar, et dicam, quid sentiam, legatum illud

l. 43. §. 3. in fin. et l. 67. §. 8. de Leg.

2. conf. quae VINNIUS eleganter tra-

ctat in *Commentario ad Insti.* §. 22.

de Legar. BRONCHORST *Emendationum*

Cent III. assert. 49

e) L. 47. §. 3 D. de Leg. I

illud, quod ex patris liberalitate per praeceptionem prouenit, mihi quidem videretur sub *conditione*, vel *modo*, relictum. Enimvero licet sine dubio testator in votis habuerit, ne fundus de suo nomine exiret, noluit tamen in portionibus haereditariis reliquos grauare liberos, igiturque aestimationem praedii testamento adscripsit, vt de certo pretio constaret, simulque in diuisione haereditatis omnis litigiorum occasio auerteretur. Illud autem praefinitum pretium, instar conditionis, siue modi, habendum est, ideoque filium legatarium vel quatuor imperialium millia soluere, vel totum repudiare legatum, oportuit. a) Sicut enim *haeredes fundum tanti vendere coguntur, quanti certo pretio damnati sunt, neque vllum debent fructum ea venditione excipere*; L. 49. §. fin. D. de Leg. 1. L. 30. §. 3. D. de Leg. 3. Ita etiam legatarius, qui certum aliquid haeredi dare iussus est, legatum fundum iure non consequitur, si minus velit pretium offerre, sed potius testatoris voluntati ex omni parte obtemperandum est. En! quae hanc in rem IULIANVS eleganter tradidit: *Qui duobus haeredibus decem dare iussus est, et fundum sibi habere, v. r. ius est, vt conditionem scindere non possit, ne etiam legatum scindatur. Igitur quamuis alteri quinque dederit, nullam partem fundi vindicabit, nisi alteri quoque, ad eunt haereditatem, reliqua quinque numerauerit, aut illo omittente haereditatem ei, qui solus adierit, tota decem dederit.* L. 23. D. de condit. et demonstr.

Neque tibi in illa, quam proposui, specie exinde dubium nascatur, testatorem, licet rei legatae interitum sciuerit, voluntatem tamen nullo modo mutandi, et destructas aedes potius resti-

a) Conf. VINNII Partit. Iuris Ci. sive Ius Iustinianeuum P. VI. cap. 7. tit. L. 1. cap. 56. et RITTERSHV. in fin.

ne dubio ad praestandum illud obligabitur. Quare etiam testator earum, quas possedit, aedium restitutionem valide potest haeredibus iniungere, quod scio nuperrime, in testamento Amplissimo Senatus Dresdensi oblato, fecisse quendam opulentum ciuem, cuius aedes farris amplas, et fructuosas, hostis incendio destruxerat. Adscribam ipsa verba, cum notatu digna videantur: Und da der größte Theil meines Vermoegens in meinem allhier gelegnen Garthen nebst Zubehoer bestehet, und gar leichte zu ermessen ist, das, wenn die noethigen Wirthschafts-Gebaeude, als Wasch-Haus, Vieh-Pachter-Bier-Schencken-Pachter-und Gaertner-Wohnung, nebst denen darzu gehoerigen Gebaeuden, welche durch das unglückliche Schicksaal hiesiger Stadt ohnlaengst in die Asche geleget und abgebrant worden, nicht wieder hergestellt werden, ein grosser Theil der Nutzungen von nurgedachten Grundstücke hinweg- und das Immobile selbst in einen grossen Unwerth verfallen dürfte: So verordne hierdurch ausdrücklich, das vorernandte vier Gebaeude mit eben dem Gelass und Gemaechlichkeit, als jedes vor dem Brande gehabt, von meiner Verlassenschaft vor allen Dingen, jedoch nur ad interim, und damit die Wirthschaft nicht liegen bleiben dürfte, wiederhergestellt und aufgebauet werden, auch ehe und bevor solches erfolgt, keines von meinen saemtlichen instituirten Erben das allgeringste von seinem Erb-Antheile zu fordern Fug und Macht haben solle. Und will ich, das mein Eheweib und einer von meinen übrigen instituirten Erben, welchen letztere erwehlen werden, die Aufsicht über den zu vollführenden Bau haben, und insonderheit mein Eheweib, wachrenden Baues, die Interessen von meinen saemtlichen Vermoegen, auch nach Befinden und ohne Einwilligung meiner übrigen Erben von der vorhandenen Baarschaft, soviel zu Vollführung solchen Baues von noethen seyn dürfte, an sich zu nehmen

nehmen, oder auch eine oder die andre Schuldforderung eigenmächtig zu solchem Ende einzutreiben, und zu erheben, auch darüber zu quittiren, Macht haben und verbunden seyn solle, die Handwerksleute und Lieferanten derer Bau-Materialien, mit Zuziehung gedachten zur Aufsicht erwehltten Mit-Erben, richtig und ordentlich zu bezahlen, und sollen sodann alle diejenigen Belege und Quittingen, welche über bezahlte Bau-Materialien, und Loehnung derer Handwerks-Leute, auch andern Aufwand, von Woche zu Woche ausgestellt werden, jederzeit in Rechnung passiren, und keiner von meinen Erben, wenn der erwehltte Mitaußseher die Rechnung justificiret und unterschrieben, darwieder, insonderheit wider die Gültigkeit solcher Bau-Rechnung und derer dabey indurcirten Belege weiter etwas zu erinnern nicht berechtiget seyn. Haec restator ille

XII

DE IVRE

PRINCIPIS, MAGISTRATVS ET VICINI

CIRCA AEDES RVINOSAS

SVMMA ARGVMENTORVM

QVAE POSSENT ADHVC PROPONI

Sed progrediamur ulterius, et tandem aliquando ad finem accedamus, quamvis multa quidem, propositi argumenti causa, adhuc dicenda forent. Sufficiet igitur, pauca quaedam extremis duntaxat digitis, quod aiunt, attigisse. Primo loco illud velim observare, magistratus auctoritate iniungi tibi posse curam aedium incensarum et ruinosarum, ut eas scilicet vel reficias, vel muros, qui forte damna et ruinas minantur, tollas et in planum effundas. Certe in Romana republica praefes provinciae, a) *inspectis aedificiis,*

D 2

dominos

a) Amplificata vrbe Roma, procuratio aedium, maxime tamen publicarum,

dominos eorum, causa cognita, reficere ea compellere debuit, et adversus detrectantem, competenti remedio, deformitati ferre auxilium L. 7. D. de offic. Praesid. Iung. L. 46. D. de damno infect.

Imo vero si dominus monitus, domum suam reficere, aut ruina collapsam aedificare detrectet, publice vendi illa potuit, vel area fisco addici L. 4. C. de Iure reipubl. b.)

Vides ergo, quae sint *competentia* illa *remedia*, de quibus prior lex pandectarum loquitur, simulque intelligis, interdum etiam cogi dominum, c) exustam vel ruinofam domum de nouo aedificare. Ne autem illud iuris veteris esse et obsoleti credas, en! quae hanc in rem summus Saxoniae Legislator eodem fere modo constituit: Denen Abgebrandten, als welche Armuths halber gar selten sogleich nachm Brande zum Wieder-Anbau gelangen koennen, ist keine laengere Zeit, als drey Jahre zum Anfang des Wieder-Aufbauens nachzusehen; Und wenn sodann die Bau-oder Brand-Stelle von dem Eigenthums-Herrn nicht angebauet oder verkauffet wird, selbige zu subhastiren und der vorige Besitzer mit seinem Eigenthume, als dessen verlustig, abzuweisen: Von dem Praetio aber, darum

es

carum, aedilibus tam plebeis, quam curulibus, data est; et ad exemplum urbis Romae ali etiam in Coloniae et municipiis creati, et vna cum Decurionibus magistratum gerere iussi sunt. Vid. BYNKERSHOEK in *Opuscul. Varrii Argum.* T. 2. p. 31. Anton AVGVSTINVS ad *Modestinum* p. 248. edit. Lugd. MENAGII *Amoenitates* cap. 39. Euerb. OTTO de *Aedil. Coloniae et Municipiorum* cap. IX. et XIII.

b) Plura ad legis huius illustrationem vide apud BRVNEMANNVM in *Commentar. ad Codicem* h. tit. p. m. 1265. et PEREZIVM in *Practect.* ad *Cod.* h. tit. §. 15. seqq.

c) Curiales modo videntur ad id cogi posse, per L. 8. C. de *aedif. priu.* Sed v. BRVNEMANN. ad *h. tit. Cod.* p. m. 951.

es entstanden wird, seynd die vor dem Brande aufgelauffene Gefaelle, weila nach dem Brande wegen ergehender Befreyungen keine zu fordern, wie auch die Schulden zu bezahlen, und ist das endliche Residuum dem gewesenen Eigenthums-Herrn abzufolgen. Mandatum Elect. Reg. Sax. d. d. 21. Aug. 1702. §. 3. d)

Quod vel ideo sancitum esse creditur, ne principis aerarium per tempus longius impositis careat tributis, et vrbes nimis diu deformerentur ruinis. Idem enim illud olim VESPASIANVM mouit, vt, cum vrbs Roma deformis veteribus incendiis atque ruinis esset, vacuas areas occupare et aedificare, si possessores cessarent, cuicumque permisserit e)

Interim vero saepius vicini interest, vt vicina domus ruinosae deiciatur, aut damni infecti caueatur. Habes hoc de argumento totum Digestorum titulum de damno infecto, et in illo permultas reperies species, admiranda cum subtilitate propositas f)

Sive tamen vicinus adeat magistratum, siue magistratus ex officio iniungat, vt, quod ex ruinis aedificiorum imminet, periculum auertatur, quatenus dilatio videbitur iudici periculosa, et res magnam celeritatem desiderat. L. I. D. de damno infecto. Omnes enim causae aedilitiae summarie tractari debent g) atque multo magis illae, quae moram non ferunt, et, ni confestim expediantur, ingens damnum faciunt h) Magistratum igitur conqueri non decet, qui
E
fundi

d) In Cod. Aug. T. II. p. 1564

in Eius Dissertat. Frf. iunctim editis
Tom. V. continetur

e) SVETONIUS in Vespas. cap. 8

g) Ord. Proc. Sax. Rec. ad tit. I.
§. 6

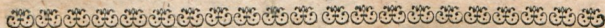
f) Conf. STRYKII Diff. de damno
rebus alienis licite illato Cap. III. quae

h) Vid. LEYSER ad Pand. Spec.
684. med. 27. et 28

fundi ruinosi dominum in eiusmodi causis *oretemis* modo citat, vel etiam absque vlla citatione, et quando ruinarum pericula in oculis omnium habentur, per *praecepta*, vii vocantur, *poenalia* adigit, vt rudera tollantur et deiciantur

Sicut autem nemo potest in priuatis cogi negotiis, vt suam rem iniunctis retineat et defendat, L. 156. D. de R. I. ita quoque domum ruinosam derelinquere omnino licet domino. i) Enimvero GAIVS monet, plerisque placuisse, *si vicini aedes ruinosae in meas aedes ceciderint, nec cogi quidem eum posse, vt tollat rudera, si modo omnia, quae iaceant, pro derelicto habeat.* L. 6. D. de damno infecti. lung. L. 7. §. 2. eod. k)

Huic proximum esset, etiam de illo damno disquirere, quod vitiosis et ruinosis aedibus vel dolo, vel culpa, datum est, et quo modo istud, si liber homo aut quadrupes occisus fuerit, refarciri debeat, l) aut, an fundi ruinosi dominus, cum forte vigil, vel operarius in demoliendo aedificio perit, teneatur, m) paullo copiosius tractare, sed temporis angustia plura addere non patitur; quemadmodum etiam quaestiones alias, verbi gratia, num dominus areae pro possessore rei immobilis habeatur; quod domus, areae legatae impfita, debeatur legatario; n) et cui competat domo diruta atque dissoluta, vindicatio materiae, si quis
in

i) Veluti vicinus potest seruientem ad illam legem ALCIATVS T. II. parietem derelinquere, l. 6. §. 2. D. *ff* Opp. p. 383
feru. vindic. m) Vid. L. 26 §. 6. D. *mandati* L. 2.

k) STRYK in *Diff. cit.*

l) Vid. tit. *Dig. et Cod. ad Leg. Conciliatione Legum* P. I. Cap. VIII
Aquiliam L. 5. §. 5. D. de O. et A. et *Quaest.* 2

in alieno solo aedificauerit, o) inuitus praetermitto, et, praeter ea, de conductoris damno, ex aedificiis ruinosis, p) pulchrisque illis, quae L. 59. D. *Locati q)* et L. 14. D. *de donat. inter vir. et vxor.* proponuntur, speciebus, nec non de loco sacro diruto, r) et iure patronatus destructa ecclesia, s) ac de feudalis rei interitu, t) itemque de fundo ob visilitatem publicam exulto, u) et de vicino, suam aedem demoliendo, alteri iuncturam, *die Spannung*, tollente, x) et quae sunt eiusdem argumenti, plura adhuc differenda forent et enodanda. Sed abruptam Dissertationis filum, et propterea lubenter fatebor, permulta posse in delineando proposito argumento desiderari, quae tamen spero alia forsitan occasione, si quidem maiori experientia, rerumque cognitione et subsidiis instructus fuero, vberius me suppleturum

o) L. 7. §. 12. D. *de acquirend. rer.* L. II. Cap. II. p. 346. et Cap. VIII. *domin.* §. 30. I. *de rer. diuis.* Obstat p. 436

tamen L. 2. C. *de rei vindic.*

p) L. 13. §. 6. D. *de damno infecto.* LEYSER *ad Pandect. Spec.* 217. *med.* 4. et 5

q) IDEM *Spec.* 217. *med.* 3

r) Vid. §. 8. I. *de rer. diuis.* ibique PACIUM *in Analsi* p. 150. *Consulatur etiam* PLINIVS L. X. ep. 79

s) BRUNNEMANN *in Iure Eccles.*

L. II. Cap. II. p. 346. et Cap. VIII. *domin.* §. 30. I. *de rer. diuis.* Obstat p. 436

t) STRVVI *Iurispr. Feudal.* p. 585. SIEGELII *principia Iuris feudalis* Cap. XV. §. 4

u) SANDII *Decis. Friscae* L. V. tit. 7. def. 3. et 4. LEYSER *Spec.* 160. *med.* 3

x) STRYKII *cit. Diss. de damnoretur alienis licite illato* Cap. III. §. 19. *seqq.*

T A N T V M

ULB Halle

3

002 671 204

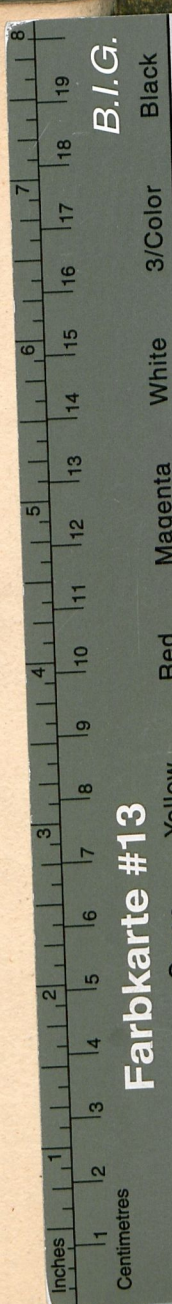

A-10

B18

1761 45

MANVEL GOTTLIEB
FREYBERGII

DRESDENSIS

SOPHIAE ET IVRIS VTRIVSQUE DOCTORIS
ATQVE IN VRBE PATRIA PRACTICI
LIBELLVS ACADEMICVS

DE

A E D I B V S
VSTIS ET RVINOSIS

CONSENSV

LLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
PRO OBTINENDO
DOCTORIS GRADV

D. XX. AVG. CIO IO CC LXI

HORIS CONSVETIS

IN AVDITORIO MAIORI

PVBLCICE DEFENSVS

VITEMBERGAE

ELO EPHRAIM GOTTLLOB EICHSFELDI
ACADEMIAE A TYPIS

